

EBERT

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

3 февруари 2011 година*

По дело C-359/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Fővárosi Ítéltábla (Унгария) с акт от 23 юни 2009 г., постъпил в Съда на 7 септември 2009 г., в рамките на производство по дело

Donat Cornelius Ebert

срещу

Budapesti Ügyvédi Kamara,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н J.-C. Bonichot, председател на състав, г-н K. Schieman, г-н L. Bay Larsen (докладчик), г-жа C. Toader и г-жа A. Prechal, съдии,

* Език на производството: унгарски.

генерален адвокат: г-н P. Cruz Villalón,
секретар: г-н B. Fülöp, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 септември 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Ebert, Rechtsanwalt, от него самия,
- за Budapesti Ügyvédi Kamara, от адв. P. Kiss и адв. P. Köves, ügyvédek,
- за унгарското правителство, от г-жа J. Fazekas, г-н M. Fehér и г-жа Zs. Tóth, в качеството на представители,
- за чешкото правителство, от г-н M. Smolek, в качеството на представител,
- за испанското правителство, от г-н J. López-Medel Bascones, в качеството на представител,
- за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-н P. Gentili, avvocato dello Stato,
- за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-н В. Simon и г-н Н. Støvlbæk, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 89/48/ЕИО на Съвета от 21 декември 1988 година относно обща система за признаване на дипломите за висше образование, издадени след завършването на професионално образование и обучение с минимална продължителност от три години (ОВ L 19, 1989 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 76), изменена с Директива 2001/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2001 година (ОВ L 206, стр. 1, Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 60, наричана по-нататък „Директива 89/48“) и на Директива 98/5/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 година относно улесняване на постоянното упражняване на адвокатската професия в държава членка, различна от държавата, в която е придобита квалификацията (ОВ L 77, стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 3, стр. 24).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Ebert, германски гражданин и адвокат, вписан под званието „Rechtsanwalt“ в адвокатската колегия на Дюселдорф (Германия), и Budapesti Ügyvédi Kamara (адвокатска колегия в Будапеща, Унгария) относно претендираното от г-н Ebert право да използва званието „ügyvéd“ (адвокат в Унгария) без да е член на посочената адвокатска колегия.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 89/48

- 3 Седмо и десето съображение от Директива 89/48, която се прилага *ratione temporis* към спора в главното производство, гласят следното:

„[...] в частност, че е уместно се определи понятието регламентирана професионална дейност, с оглед да се отчетат различните национални социологически реалности; като има предвид, че като такава се приема професионалната дейност, достъпът до която в една държава членка е подчинен на притежаването на диплома, но също така тази, до която достъпът е свободен, когато се упражнява под професионално звание, запазено за тези, които отговарят на определени условия за квалификация; [...]

[...] общата система за признаване на дипломите за висше образование няма за цел нито да промени професионалните правила, включително [правилата за професионална етика], които се прилагат спрямо всяко лице, което упражнява професия на територията на друга държава членка, нито да освободи мигрантите от спазването на тези правила; [...] тя предвижда само подходящите мерки, които дават възможност да се гарантира, че мигрантът спазва професионалните правила в приемащата държава членка“.

- 4 По смисъла на член 1, буква а) от Директива 89/84 понятието „диплома“ е определено по следния начин:

„[...] всяка диплома, удостоверение или други документи за официална квалификация [...]:

- които са издадени от компетентния орган в държава членка, определен като такъв от законовите, подзаконовите или административните разпоредби на тази държава,
- които показват, че титулярът е завършил успешно курс на образование след средното образование с минимална продължителност от три години или с равностойна продължителност на непълна заетост в университет или във висше учебно заведение или в друго учебно заведение с равностойно равнище на обучение и, при необходимост, че той е завършил успешно професионалното обучение, което се изисква в допълнение към курса на образование след средното образование, и
- от които е видно, че титулярът притежава изискваните професионални квалификации за достъп или за упражняване на регламентирана професия в тази държава членка,

[...]“

- 5 Член 2 от Директива 89/48 гласи:

„Настоящата директива се прилага за всеки гражданин на държава членка, който желае да упражнява на свободна практика или на платена служба регламентирана професия в приемаша държава членка.

Настоящата директива не се прилага за професиите, предмет на специална директива, която установява взаимното признаване на дипломите между държавите членки“.

6 Член 3, първа алинея от Директива 89/48 предвижда:

„Когато в приемащата държава членка достъпът или упражняването на регламентирана професия са подчинени на притежаването на диплома, компетентният орган не може поради липса на квалификация да откаже на гражданин на държава членка да има достъп или да упражнява тази професия при същите условия като за нейните граждани:

а) ако молителят притежава диплома, която се изисква от друга държава членка за достъп или за упражняване на същата тази професия на нейна територия и която е получена в държава членка [...]

[...]“

7 Член 4, параграф 1 от Директива 89/48 гласи:

„Член 3 не възпрепятства приемащата държава членка да изисква също така от молителя:

[...]

б) да положи стаж за приспособяване в продължение на най-много три години или да се яви на изпит за правоспособност:

- когато полученото от него обучение съгласно член 3, букви а) и б) обхваща области, които съществено се различават от тези, обхванати от дипломата, изисквана в приемащата държава членка, или
- когато в предвидения в член 3, буква а) случай регламентираната професия в приемащата държава членка включва една или няколко регламентирани професионални дейности, които не съществуват в регламентираната професия в държавата членка по произход или [от държавата членка, от която идва] молителя и това различие се характеризира със специално обучение, изисквано в приемащата държава членка и обхваща области, които съществено се различават от тези, обхванати от дипломата, на която молителят се позовава [...]

[...]

Ако приемащата държава членка се възползва от тази възможност, тя трябва да предостави на молителя възможността да избира между стажа за приспособяване и изпита за правоспособност. За професиите, за чието упражняване се изисква точно познаване на националното право и чиито съществен и постоянен елемент е даването на съвети и/или оказването на помощ по националното право, приемащата държава членка може чрез дерогиране на този принцип да изисква или стаж за [приспособяване] или изпит за правоспособност [...]"

8 Член 6, параграф 1 от Директива 89/48 гласи:

„Компетентният орган на приемащата държава членка, която подчинява достъпа до регламентирана професия на представянето на доказателства за

почтеност, морал или за необявяване в несъстоятелност, или която отлага или забранява упражняването на такава професия в случай на тежка професионална грешка или престъпление, приема като достатъчно доказателство за гражданите на държавите членки, които желаят да упражняват тази професия на негова територия, да представят документи, издадени от компетентните органи на държавата членка по произход или държавата членка, от която идват, от които е видно, че тези изисквания са удовлетворени.

[...]

- 9 Член 7, параграф 1 от Директива 89/48 гласи:

„Компетентният орган на приемащата държава членка признава на гражданите на държавите членки, които отговарят на условията за достъп и за упражняване на регламентирана професия на негова територия, правото да носят професионалното звание на приемащата държава членка, което съответства на тази професия“.

Директива 98/5

- 10 Съображения 2, 3 и 7 от Директива 98/5 имат следното съдържание:

„(2) [...] адвокат, който е придобил изцяло квалификацията си в една държава членка, може да поиска да бъде призната неговата диплома, за да се установи в друга държава членка, [и да] упражнява адвокатската професия под професионалното звание в съответната държава съгласно Директива

89/48 [...]; [...] целта на Директива 89/48/ЕИО е да гарантира на адвоката да се включи в професионалното съсловие в приемащата държава членка и че директивата не се стреми нито да измени правилата, уреждащи професията в тази държава, нито да освободи адвоката от спазването на тези правила;

- (3) [...] някои адвокати могат бързо да се включат в професионалното съсловие в приемащата държава членка, в частност като положат предвидения в Директива 89/48[...] изпит за правоспособност, докато други напълно квалифицирани адвокати трябва да имат възможност да се включат след определен период на професионална практика в приемащата държава членка под професионалното звание по произход или да продължат да упражняват професията си под професионалното звание по произход;

[...]

- (7) [...] с оглед на крайната си цел настоящата директива не урежда чисто вътрешни положения и засяга националните правила на професията в рамките на необходимото с оглед ефективно постигане на своята цел; [...] в частност тя не накърнява националното законодателство за достъп до адвокатската професия и нейното упражняване под професионалното звание в приемащата държава членка“.

- 11 Член 2 от Директива 98/5, озаглавен „Право на упражняване под професионалното звание по произход“, гласи:

„Всеки адвокат има право да упражнява постоянно дейностите на адвокат, посочени в член 5, във всяка друга държава членка под званието по произход.

Включването в адвокатското съсловие на приемащата държава членка се подчинява на разпоредбите на член 10.“

12 Член 6, параграф 1 от Директива 98/5 предвижда следното:

„Независимо от правилата на професионалната етика, на които се подчинява в своята държава членка по произход, адвокат, който практикува под професионалното звание по произход, спазва същите правила на професионалната етика като адвокатите, които практикуват под професионалното звание в приемащата държава членка, по отношение на всички дейности, които той упражнява на нейна територия“.

13 Член 10 от Директива 98/5, озаглавен „[Прилагане на същия режим като този, приложим към] адвокатите на приемащата държава членка“, гласи следното:

„1. Адвокат, който практикува под професионалното звание по произход и [докаже], че има най-малко три години действителна непрекъсната практика [в областта на правото на] приемащата държава членка [...] включително [в областта на] правото на Общността, се освобождава от спазването на условията по член 4, параграф 1, буква б) от Директива 89/48[...], с оглед достъпа му до [адвокатската професия] в приемащата държава членка. [...]

[...]

2. Адвокат, който практикува в приемащата държава членка под професионалното звание по произход, може по всяко време да подаде молба за признаване на дипломата си в съответствие с Директива 89/48[...] с оглед да има достъп до адвокатската професия в приемащата държава членка и да я практикува под професионалното звание, което съответства на тази професия в тази държава членка.

3. Адвокат, който практикува под професионалното звание по произход и [докаже], че има действителна непрекъсната практика в приемащата държава членка най-малко три години, но за по-кратък период [в областта на] правото на тази държава членка, може да получи от компетентния орган на споменатата държава достъп до адвокатската професия в приемащата държава членка и правото да я упражнява под професионалното звание, което съответства на професията в приемащата държава членка, без да е длъжен да отговаря на условията по член 4, параграф 1, буква б) от Директива 89/48, при условията и по реда, посочени по-долу.

[...]

6. Адвокат, който е допуснат до адвокатската професия в приемащата държава членка съгласно предвидените в параграфи 1, 2 и 3 условия, има право да използва професионалното звание в страната по произход, изразено на официалния език или на един от официалните езици на държавата членка по произход, наред с професионалното звание в приемащата държава членка“.

Национално право

14 Достъпът до адвокатската професия в Унгария се урежда от следните законови текстове:

— Закон № С от 2001 г. за признаване на чуждестранните звания и дипломи (A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény, наричан по-нататък „Законът за признаване на званията и дипломите“),

— Закон № XI от 1998 г. за адвокатурата (Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény, наричан по-нататък „Законът за адвокатурата“).

Закон за признаване на званията и дипломите

15 В периода от 1 май 2004 г. до 20 октомври 2007 г. относимите разпоредби на Закона за признаване на званията и дипломите гласят следното:

„Член 21

1) Разпоредбите на настоящата част се прилагат, когато гражданин на държава членка желае да упражнява регламентирана професия в Унгария и има право да упражнява същата професия в изпращащата държава или в страната по произход.

[...]

Член 35

1) Съответният орган може да изиска полагането на стаж за приспособяване в продължение на не повече от три години или явяването на изпит за правоспособност,

- а) ако практическата или теоретичната част от обучението на молителя се различава съществено от обучението, необходимо за получаването на дипломата, която се изисква в Унгария за упражняването на регламентираната професия,

[...]

2) Съответният орган дава възможност на молителя да избере дали да положи стаж за приспособяване, или да се яви на изпит за правоспособност.

3) Съответният орган може да дерогира параграф 2 за всяка професия, при упражняването на която се изисква точно познаване на унгарското право и чийто съществен и постоянен елемент е предоставянето на съвети по унгарското право. В такъв случай съответният орган задължава молителя да положи стаж за приспособяване или да се яви на изпит за правоспособност.

[...]“

¹⁶ Според публикуван от унгарското министерство на образованието списък на регламентираните професии, в сила от 1 май 2004 г. до 8 май 2009 г., необходимият за упражняването на адвокатската професия документ, удостоверяващ преминаването на обучение, попада в обхвата на понятието за диплома по смисъла на Закона за признаване на званията и дипломите.

Закон за адвокатурата

- 17 Към датата на подаване на жалбата, която е в основата на главното производство, или 13 декември 2006 г., относимите разпоредби от Закона за адвокатурата гласят следното:

„Член 6

1) Адвокатът

- а) не може да работи по трудов договор, договор за услуга в обществен интерес или по друг договор, предвиждащ задължение за полагането на труд, и не може да бъде нает в публичния сектор, да бъде държавен служител или нотариус или да заема длъжността кмет на пълно работно време,
- б) не може да упражнява търговска дейност лично или при условия на неограничена имуществена отговорност.

[...]

- 3) Адвокатът е длъжен да обяви пред адвокатската колегия всяко основание за несъвместимост в 15-дневен срок от неговото възникване.

[...]

Член 13

1) Адвокатска професия може да упражнява лице, което е член на адвокатска колегия и е положило клетва, с изключение на адвокатите на платена служба.

[...]

3) При отправена за това молба като адвокат в адвокатска колегия трябва да бъде прието всяко лице, което отговаря на следните условия:

а) да бъде гражданин на една от държавите [страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство [от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3)],

[...]

с) да не е осъждано за престъпление,

d) да притежава университетска диплома по право,

e) да е издържало професионалния юридически изпит в Унгария,

- f) да бъде член на Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete [дружество за застраховане и подпомагане на унгарските адвокати] или да разполага с друга призната от адвокатската колегия застраховка за отговорност,
 - g) да разполага с кантора, подходяща за постоянното упражняване на адвокатската дейност в района на действие на адвокатската колегия,
 - h) спрямо него да не е налице едно от изброените в параграф 4 основания за изключване.
- 4) В адвокатската колегия не може да бъде прието лице:
- a) по отношение на което е налице една от посочените в член 6 хипотези на несъвместимост и то не преустановява това положение,
 - b) на което е наложено допълнително наказание лишаване от право да заема определена държавна или обществена длъжност или да упражнява каквато и да е дейност, за която се изисква правна квалификация,
 - c) което е осъдено на ефективно изтърпяване на наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление [...]
 - d) което е изключено от адвокатската колегия [...]

- e) което е поставено под пълно или частично запрещение или е недееспособно, без да е поставено под запрещение [...]

- f) което поради начина си на живот или поради поведението си не е достойно за общественото доверие, необходимо за упражняването на адвокатската професия.

[...]

Член 89 А

1) Разпоредбите на настоящия закон заедно с предвидените в тази глава дерогации се прилагат за упражняването на територията на Република Унгария дейност от гражданите на държава — членка на Европейското икономическо пространство, които имат право да упражняват адвокатска дейност в държава — членка на Европейското икономическо пространство, под което и да е от професионалните звания, посочени в други законови или подзаконови разпоредби (наричани по-нататък „европейски юристи“).

[...]

Член 89 В

1) Всяко лице, което желае да упражнява адвокатска дейност на територията на Република Унгария трябва да поиска да бъде включено във водения от адвокатската колегия списък на европейските юристи (наричан по-нататък „списъкът“),

ако желае да упражнява тази дейност постоянно в качеството на европейски юрист и може да поиска това вписване, ако желае временно да упражнява тази дейност като доставчик на услуги.

2) В списъка се включва всеки заявител, който:

а) докаже, че има право да упражнява адвокатска дейност в собствената си държава членка, като представи превод на унгарски език от заклет преводач на удостоверение, издадено преди не повече от три месеца от органа, който води регистъра на адвокатите в посочената държава членка,

[...]

Член 89 F

1) Включеният в списъка европейски юрист се приема по негова молба в качеството на „ügyvéd“ в адвокатската колегия, ако:

а) отговаря на условията, предвидени в член 13, параграф 3, букви с) и f)—h),

б) докаже в достатъчна степен чрез документи, установяващи броя и вида дела, по които е работил, както и ако при изслушването му адвокатската колегия специално изиска това, че в продължение на три години е упражнявал непрекъснато на територията на Република Унгария адвокатска дейност, свързана с прилагането на унгарското право (включително в областта на прилагането на правото на Европейския съюз в Унгария), и

с) покаже по време на изслушването [си], че познанията му по унгарски език са на необходимото ниво, за да може да упражнява адвокатска дейност.

2) Включеният в списъка европейски юрист може също по негова молба да бъде приет в адвокатската колегия в качеството на адвокат, ако независимо че е упражнявал непрекъснато в продължение на три години адвокатска дейност в Унгария, дейността му, свързана с прилагане на унгарското право (включително в областта на прилагането на правото на Европейския съюз в Унгария), е с по-малка продължителност от три години, стига да отговаря на другите [посочени в] параграф 1 условия.

[...]

4) С приемането си в адвокатската колегия европейският юрист става пълноправен член на колегията. При използването на професионалните звания освен званието „űgyvéd“, той може да продължи да използва предоставеното му в неговата собствена държава членка звание.

[...]

Член 89 I

[...]

2) „При използването на професионалните звания европейският юрист може да посочва само званието, предоставено му в неговата собствена държава членка

и е длъжен да обозначава на официалния език на тази държава членка наименованието на професионалната организация, в която членува. Професионалното звание трябва да се придружава и от допълнително пояснение на унгарски език, ако съществува опасност от объркване със званието „*ügyvéd*“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 18 Г-н Ebert, германски гражданин, завършва образованието си по право в Германия и може да упражнява адвокатска дейност под званието „*Rechtsanwalt*“, като член на адвокатската колегия в Дюселдорф от 1997 г. От края на 90-те години г-н Ebert живее в Унгария, където през 2002 г. след обучение в университета в Miskolc получава званието доктор по право.
- 19 През 2004 г. г-н Ebert сключва договор за сътрудничество с адвокатска кантора в Унгария и с решение на Budapesti Ügyvédi Kamara от 20 септември 2004 г. е включен в списъка на европейските юристи по смисъла на член 89/A от Закона за адвокатурата, така че може да упражнява адвокатска дейност в тази държава членка под професионалното си звание по произход.
- 20 Според съдържащите се в акта за преюдициално запитване сведения през 2005 г. г-н Ebert създава своя собствена кантора в Унгария, а с решение от 6 април 2005 г. Budapesti Ügyvédi Kamara я регистрира.
- 21 Отново според акта за преюдициално запитване на 13 декември 2006 г. г-н Ebert иска от Fővárosi Bíróság (съд на Будапеща) да му бъде признато правото да използва унгарското звание „*ügyvéd*“ в Унгария, без да е член на адвокатската колегия.

22 Fővárosi Bíróság отхвърля това искане с мотива, че съгласно член 1 и член 7, параграфи 1 и 3 от Директива 89/48 г-н Ebert би могъл да носи званието „ügyvéd“ само ако докаже качеството си на член на адвокатската колегия. Г-н Ebert обжалва това решение пред Fővárosi Ítéltábla (съд на Будапеща)

23 При това положение Fővárosi Ítéltábla решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Може ли Директиви 89/48[...] и 98/5[...] да се тълкуват в смисъл, че жалбоподателят, германски гражданин, преминал успешно изпита за достъп до упражняване на адвокатска професия в Германия, където е член на местна адвокатска колегия, и който разполага с разрешение за пребиваване и работи в Унгария, има право да използва официално установеното в приемащата държава Унгария звание „ügyvéd“ наред с германското си звание „Rechtsanwalt“ и унгарското си звание „európai közösségi jogász“ [европейски юрист] пред съдилищата и в административни производства, независимо че не е член на адвокатска колегия в Унгария, нито е получил каквото и да е разрешение?

2) Допълва ли Директива 98/5[...] разпоредбите на Директива 89/48[...] в смисъл, че що се отнася до упражняването на адвокатската дейност, Директива 98/5/ЕО представлява специален закон в тази област, докато Директива 89/48[...] само урежда по общ начин признаването на документите за завършено висше образование?“

24 В писменото си становище, както и в съдебното заседание г-н Ebert твърди, че в действителност той е поискал от унгарското министерство на образованието и културата само да бъде допуснат до изпит за правоспособност, за да получи разрешение да упражнява адвокатската професия под професионалното звание на

приемащата държава членка, в съответствие с Директива 89/48, както и че това министерство не е отговорило на тази молба, а я е предало на Budapesti Ügyvédi Kamara, която също я е оставила без отговор.

- 25 В съдебното заседание Budapesti Ügyvédi Kamara потвърждава, че е получила посочената молба от Министерството на образованието и културата, но твърди, че според националното законодателство тя не разполага с никаква компетентност относно признаването на дипломите за висше образование съгласно Директива 89/48, тъй като компетентно в тази област е посоченото министерство, което все още не било взело решение във връзка с молбата на г-н Ebert. Budapesti Ügyvédi Kamara посочва, че поради това не е могла да отговори на тази молба, но че е включила г-н Ebert в списъка на европейските юристи.
- 26 Пред Съда унгарското правителство потвърждава, че съгласно Закона за признаване на званията и дипломите, който транспонира Директива 89/48 в унгарското право, признаването на дипломите на г-н Ebert е от компетентността на Министерството на образованието и културата.

По преюдициалните въпроси

По втория въпрос

- 27 С втория си въпрос, който следва да бъде разгледан на първо място, запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали Директива 98/5 изключва прилагането на Директива 89/48 в смисъл, че предвидените в член 10, параграфи

1 и 3 от Директива 98/5 условия представляват единствения начин за достъп на адвокатите от други държави членки до званието адвокат в приемаща държава членка или двете директиви взаимно се допълват, като установяват за адвокатите от държавите членки два начина за достъп до адвокатската професия в приемаща държава членка под професионалното звание в последната.

- 28 Г-н Ebert, унгарското, чешкото, испанското и австрийското правителство, както и Европейската комисия смятат, че Директиви 98/5 и 89/48 установяват два начина за достъп до адвокатската професия в приемащата държава членка. В съдебното заседание *Budapesti Ügyvédi Kamara* посочва, че споделя това мнение.
- 29 В това отношение член 2, втора алинея от Директива 89/48 гласи, че същата не се прилага за професиите, които са предмет на специална директива, установяваща взаимно признаване на дипломите между държавите членки.
- 30 От член 10, параграф 1 от Директива 98/5 обаче следва, че адвокат, който практикува под професионалното звание по произход и докаже, че има най-малко три години действителна непрекъсната практика в областта на правото на приемащата държава членка, включително в областта на правото на Съюза, се освобождава от спазването на условията по член 4, параграф 1, буква б) от Директива 89/48 с оглед достъпа му до професията на адвокат в посочената държава членка.
- 31 От друга страна, при посочените в член 10, параграф 3 от Директива 98/5 условия адвокат, който практикува под професионалното звание по произход и [докаже], че има действителна непрекъсната практика в приемащата държава членка най-малко три години, но за по-кратък период в областта на правото на тази държава членка, може да получи и правото да я упражнява под

професионалното звание, което съответства на тази професия в посочената държава членка, без да е длъжен да отговаря на условията по член 4, параграф 1, буква б) от Директива 89/48.

- 32 При все това, макар в рамките на тези условия за достъп до упражняване на адвокатската професия под званието на приемащата държава членка, адвокат, придобил квалификацията си в друга държава членка, да се освобождава от спазването на условията по член 4, параграф 1, буква б) от Директива 89/48, все пак следва да се приеме, че Директива 98/5 не лишава такъв адвокат, по-специално когато той все още не е доказал, че има действителна непрекъсната практика в приемащата държава членка най-малко три години, от възможността да иска достъп до адвокатската професия под званието на тази държава членка, като се позове на Директива 89/48. Всъщност, както е видно от съображения 2 и 3 от Директива 98/5, от член 10, параграф 2 от същата изрично следва, че адвокат, практикуващ в приемащата държава членка под професионалното звание по произход, може по всяко време да подаде молба за признаване на дипломата си в съответствие с Директива 89/48, за да получи достъп до адвокатската професия в тази държава членка и да я упражнява под установеното за тази професия в посочената държава членка професионално звание.

- 33 При това положение титуляр на „диплома“ по смисъла на член 1, буква а) от Директива 89/48 като г-н Ebert, в съответствие с член 3, първа алинея, буква а) от тази директива има право на достъп до регламентираната адвокатска професия в приемащата държава членка. Същевременно, тъй като става въпрос за професия, чието упражняване изисква точно познаване на националното право и чийто съществен и постоянен елемент е даването на съвети и/или оказването на помощ по националното право, член 3 от Директива 89/48 не пречатства, съгласно член 4, параграф 1, буква б) от нея, приемащата държава членка да изисква и полагането на изпит за правоспособност от молителя, при условие че тази държава членка преди това провери дали знанията, придобити от този молител по време на неговия професионален опит, са от естество да покрият изцяло или отчасти съществената разлика, посочена в първа алинея от последната

разпоредба (вж. Решение от 22 декември 2010 г., по дело Koller, C-118/09, Сборник, стр. I-13267, точки 38 и 39).

- 34 От това следва, че адвокат от държава членка може да получи достъп до адвокатска професия в приемаща държава членка, където тази професия е регламентирана, и да я упражнява под установеното в същата държава членка професионално звание както по силата на Директива 89/48, така и по силата на член 10, параграфи 1 и 3 от Директива 98/5.
- 35 Поради това на втория поставен въпрос следва да се отговори, че като установяват за адвокатите от държавите членки два начина за достъп до упражняване на адвокатската професия в приемаща държава членка под професионалното звание на последната, Директиви 89/48 и 98/5 взаимно се допълват.

По първия въпрос

- 36 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали Директиви 89/48 и 98/5 допускат национална правна уредба, която установява като условие за упражняване на адвокатската дейност под званието адвокат на приемащата държава задължението за членство в организация като адвокатска колегия.
- 37 Както следва от член 3 от Директива 89/48, при положение че лице притежава диплома, която се изисква от държава членка за достъп до дадена професия, то има право на достъп до същата професия в приемаща държава членка при същите условия като нейните граждани, с изключение на това да притежава диплома от приемащата държава членка.

- 38 От друга страна, от член 6 от Директива 89/48, разглеждан в светлината на съображение 10 от същата, следва, че лице, което получава достъп до регламентирана професия в приемаща държава членка на основание признаване на диплома по смисъла на член 1, буква а) от тази директива, трябва да се съобразява с професионалните правила в посочената държава членка, които се отнасят по специално до спазването на професионалната етика.
- 39 От член 6, параграф 1 от Директива 98/5 следва също, че адвокат, който практикува под своето професионално звание по произход в приемаща държава членка, спазва същите правила на професионалната етика като адвокатите, които практикуват под професионалното звание на посочената държава членка (вж. в този смисъл Решение от 2 декември 2010 г. по дело *Jakubowska*, C-225/09, Сборник, стр. I-12329, точка 57).
- 40 Поради това следва да се приеме, че нито Директива 89/48, нито Директива 98/5 забраняват по отношение на всяко лице, упражняващо адвокатска професия на територията на държава членка, и по-специално що се отнася до достъпа до тази професия, да се прилагат националните закони, подзаконови или административни разпоредби, които са обосновани от обществен интерес като правила за организацията, за професионалната етика, за контрола и за отговорността (вж. в този смисъл по отношение на Директива 89/48 Решение от 30 ноември 1995 г. по дело *Gebhard*, C-55/94, *Recueil*, стр. I-4165, точка 35 и цитираната съдебна практика).
- 41 Запитващата юрисдикция следва да провери дали *Budapesti Ügyvédi Kamara* е приложила тези правила в съответствие с нормите на правото на Съюза, и по-специално в съответствие с принципа за недопускане на дискриминация (вж. в този смисъл Решение от 31 март 1993 г. по дело *Kraus*, C-19/92, *Recueil*, стр. I-1663, точка 32, Решение по дело *Gebhard*, посочено по-горе, точка 37 и Решение от 11 юни 2009 г. по дело Комисия/Австрия, C-564/07, точка 31).

- 42 Следователно на първия поставен въпрос следва да се отговори, че нито Директива 89/48, нито Директива 98/5 забраняват национална правна уредба, която установява като условие за упражняване на адвокатска дейност под званието адвокат на приемащата държава задължението за членство в организация като адвокатска колегия.

По съдебните разноси

- 43 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) Нито Директива 89/48/ЕИО на Съвета от 21 декември 1988 година относно обща система за признаване на дипломите за висше образование, издадени след завършването на професионално образование и обучение с минимална продължителност от три години, изменена с Директива 2001/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2001 година, нито Директива 98/5/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 година относно улесняване на постоянното упражняване на адвокатската професия в държава членка, различна от държавата, в която е придобита квалификацията, забраняват национална правна уредба, която установява като условие за упражняване на адвокатска дейност под званието адвокат на приемащата държава членка задължението за членство в организация като адвокатска колегия.

- 2) **Директиви 89/48 и 98/5 взаимно се допълват, като установяват за адвокатите от държавите членки два начина за достъп до адвокатската професия в приемаща държава членка под професионалното звание на същата.**

Подписи